

v okrasnej záhrade

Skrytá pred neželanými pohľadmi

Vyššie, nižšie, vŕdz zelené alebo
premenlivé druhy rastlín vašej
záhrade zabezpečia
dostatok súkromia.

Aby ste si záhradu dokázali užiť, musíte sa v nej cítiť dobre. Súkromie je preto veľmi dôležité. V menších aj vo väčších záhradách potrebujete vytvoriť priestor, kde si budete môcť nerušene užívať čas strávený s priateľmi a rodinou.

Ing. Anna SLOBODNÍKOVÁ,
záhradná architektka

Zivé ploty, bohaté trvalkové záhony alebo vhodné vysadené stromy vám súkromie v záhrade zaiste zabezpečia. Vyhnite sa stereotypu a skúste trochu experimentovať.

Správny druh oplotenia

Prvým dôležitým prvkom, ktorý zabezpečí izoláciu a súkromie

v záhrade, je oplotenie. Pri výbere treba brať ohľad na možné výhľady, ktoré treba zo záhrady na okolie podporiť. Čím viac krásnych výhľadov ponecháte, tým viac sa priestor opticky zväčší. Celý pozemok nemusíte ohradiť rovnakým typom oplotenia v rovnakej výške. Vysoký plot (1,8 až 2,1 m) aplikujte na miesta, kde to je najpotrebnejšie (nepriaznivé výhľady, nevzhľadné stavby v blízkosti pozemku). Väčšinou sa odporúča zvoliť nižšie oplotenie (1,5 až 1,8 m) z prírodnejšieho materiálu, pri ktorom súkromie určite zabezpečí správna výsadba.

(Ne)opadavá zelená zástena

Chcete úhľadne tvarovaný živý plot, ktorý bude zelený po celý rok? V súčasnosti najobľúbenej-

Pri oplotení experimentujte s materiálmi. Stavte na vždyzelené listy vavrínovca (*Prunus laurocerasus*) v kombinácii s obľúbeným drevom.

Ak ste milovníkom ihličnanov, odporúčame použiť druh tis (*Taxus media*), ktorý je výbornou voľbou na akékoľvek svetelné stanovište.

Aký veľký priestor potrebujete oplotiť?

- **Predzáhradka:** Vstupná časť domu, kde sa odporúča nižšie oplotenie, ktoré vyzdvihne architektúru stavby. Správne zvolenou výsadbou a dekoráciami každá predzáhradka vynikne. Veľmi obľúbeným a moderným typom sú lamelové ploty (drevené alebo kovové) a nižšie živé ploty, prípadne ich kombinácia.
- **Rozsiahly pozemok:** Ak máte väčší pozemok, neváhajte na menej navštevovaných miestach aplikovať oplotenie, ktoré vám ušetrí prácu, ale aj peniaze. Využite v záhrade materiál, ktorý je už inde nepotrebný. Staré drevené trámy, tehly, kameň, všetky tieto materiály môžete použiť pri tvorbe jednoduchého a nenáročného oplotenia.

šie vždyzelené druhy napádajú škodce, s ktorými sa ťažko bojuje. V zásade platí, že ihličnaté rastliny rastú pomalšie ako tie listnaté. Niektoré listnaté druhy dokážu ročne narásť až o 60 cm. Preto si zodpovedzte otázku. Ako rýchlo potrebujete živý plot zapojiť a koľko času chcete jeho údržbu venovať? Náročnosť údržby závisí od druhu, ktorý použijete. Niektoré rastliny môžete strihať plotostrihom, iné iba zastrihávať nožnicami.

Premenlivá krása

Ak chcete hranice pozemku oživiť, skúste zvoliť inú alternatívu živého plota. Vyberajte druhy,

ktoré zakvitnú a na jeseň sa farebne odlišia od okolia. Treba však myslieť na to, že väčšina premenlivých druhov je opadáva, no nájdu sa aj výnimky. Hoci strácajú listy, dokážu vytvoriť dostatočné súkromie v zimných mesiacoch. Poprerastané konáriky vytvoria stenu, ktorá bude dostatočnou optickou bariérou.

„Výstavba“ živého plota

Pred založením živého plota je nutné pôdu pripraviť. Rozrobte ju a odľahčite kompostom alebo záhradníckym substrátom. Odporúča sa doviest' aj kvapkovú automatickú závlahu, kto-

TOP 7 druhov na výsadbu živých plotov

- **Vavrínovec lekársky 'Novita'** (*Prunus laurocerasus*): Vždyzelený druh listnatého kra dokáže ročne narásť o 60 až 80 cm. Je určený na slnečné stanovište, znesie aj menší tieň. Vysádzajte 70 cm od seba a zastrešujte manuálne.
- **Tis prostredný 'Hicksii'** (*Taxus media*): Ihličnatý druh, vhodný do polotieňa aj tieňa. V zimných mesiacoch zaujme červenými plodmi. Rastliny treba sadiť maximálne 50 cm od seba, pretože rastie pomaly. Plot môžete strihať plotostrihom.
- **Cyprušteľ Lawsonov 'Ivonne'** (*Chamaecyparis lawsoniana*): Odolnejší aj rýchlejšie rastúci ihličnatý druh. Dobre znáša rez plotostrihom. Darí sa mu na slnečnom stanovišti, znesie aj polotieň. Rastliny vysádzajte 80 cm od seba.
- **Červienka Fraserova 'Red Robin'** (*Photinia x fraseri*): Vždyzelený druh známy žiarivočervenou farbou. Vysádzajte 60 cm od seba na slnečné stanovište. Ročne dokáže narásť o 50 cm. Plot strihajte manuálne.
- **Hlohyňa šarlátová 'Orange Glow'** (*Pyracantha coccinea*): Neopadavý, trnitý ker dokáže dorásť do výšky až 3 m. Tvar treba pravidelne udržiavať plotostrihom. Rastlinu vysadte na väčšiu vzdialenosť 80 cm od seba.
- **Hrab obyčajný** (*Carpinus betulus*): Poloopadavý druh sadte hustejšie k sebe. Pri menších sadenicích 30 až 50 cm od seba. Veľmi dobre znáša manuálny rez. Ročne dokáže vyrásť o 50 až 70 cm. Znesie priame slnko, ale aj polotieň.
- **Orgován Meyerov 'Palibin'** (*Syringa meyeri*): Premennivý druh kvitne fialovými súkvetiami, rastie pomalšie a dorastá do výšky 1 m. Rastliny sadte 50 až 60 cm od seba na slnečné stanovište. Nemusíte ho pravidelne strihať.

si informácie vopred vyhľadajte na internete. Spravidla platí, čím bližšie ich k sebe vysadíte, tým rýchlejšie živý plot vytvoríte. Mini-

málna vzdialenosť medzi jednotlivými rastlinami je 0,5 m (podľa druhu) a maximálna do 0,8 m (podľa druhu).

Nezabudnite na výhľady priamo z domu. Pri výsadbe izolačnej zelene na ne pamätajte. Živý plot vytvorí rastlinám zelenú stenu.

rá jednoznačne uľahčí údržbu predovšetkým v prvom roku po výsadbe. Neskôr sa závlaha zníži na minimum. Ak o závlahu neuvažujete, určite treba poriadne odsledovať zálievku aspoň v prvom roku. Novovysadené živé ploty zalievajte pravidelne, aby sa rastliny čím skôr správne za-

korenili (dva- až trikrát týždenne, počas sezóny aj každý deň).

Praktický tip: Pri nákupe investujte do väčších rastlín. Čím väčšia a silnejšia bude, tým skôr sa živý plot zapojí do kompaktného celku. Každý druh má iný výsadbový spon, preto sa pri kúpe poraďte s predajcom alebo

Držte sa pravidla, šírka záhona sa rovná približne jej výške. **Minimálna šírka záhona** pri výsadbe väčších krov alebo menších stromov je 2 m.

Moderná nadstavba

Často používaným druhom pri zabezpečovaní súkromia sú špalieri. Stromy strihané do tvaru steny nezaberú v záhrade veľa miesta, vytvoria vo výške zelenú clonu. Prekryjú nežiaduci výhľad na menšiu i väčšiu vzdialenosť a zabezpečia dostatok súkromia. Najčastejšie sa využívajú ako nadstavba už existujúceho oplotenia. Vďaka nim dokážete optickú bariéru zvýšiť o jeden meter hneď po vysadení. Koruna je nasadená vo výške približne dvoch metrov, to znamená vo výške maximálneho oplotenia. Pri výsadbe má minimálnu výšku jeden meter. Špalieri sú založené na bambusovej konštrukcii, ktorú môžete nadstaviť do vami

požadovanej výšky.

Praktický tip: Do vidieckej záhrady zakomponujte ovocné špalieri. Sú dostupné ako okrasné jablone alebo hrušky. Veľmi pekne odizolujú úžitkovú časť záhrady od tej okrasnej. Na jar zakvitnú, na jeseň prefarbia a na zimu zaujmú farebnými plodmi. Tie nie sú pre človeka príliš veľkou pochúťkou, ale vtáctvo si cez zimu určite pochutí.

Neúnavní šplhúni

Jednoduchšie oplotenie dokážete pomocou rastlín prekryť tak, aby vám zo záhrady neubudlo príliš veľa miesta. Popínavé rastliny vytvoria nepriehľadnú stenu, cez ktorú neprenikne pohľad žiadneho suseda. Niektoré druhy

távať. Medzi popínavky patria aj úžitkové rastliny. Záhradu môžete odizolovať zelenou stenou z viniča alebo aktinídie (kivi), ktoré sú v dnešných moderných záhradách veľmi obľúbené.

Trvanková izolácia

Ak nie ste zástancom živých plotov, odizolujte nepriaznivé výhľady vyšším trvankovým záhonom. Odporúča sa doň zakomponovať väčšie kry alebo viackmenné dreviny, ktoré zabezpečia dostatočné výškové členenie. Nezabudnite na okrasné trávy. Záhon vyplnia, zotrávajú v ňom počas celej sezóny a zabezpečia dlhodobý efekt. Ak vám plocha neumožňuje vysadiť viac druhov, zamerajte sa na výsadbu monokultúr – rovnaké druhy. Vysoké okrasné trávy vytvoria plnohodnotnú zelenú stenu, ktorá poslúži ako jedna z variantov živého plotu. Pri výbere dbajte na výšku trávy v plnom kvete.

Spolahlivé stromy

Zaručene najlepší spôsob, ako vnieť do záhrady súkromie, je výsadba stromov. Zaiste nájdete miesto, kde strom vysadíte, a nebojte sa ani vyšších drevín.

Izolačná zeleň bude v záhrade veľmi dynamickým prvkom. Záhony sa budú meniť v priebehu sezóny farebne, ale zároveň aj výškovo.

sa dokážu ovíjať alebo upínať úponkami na existujúce oplotenie. Pri výbere preto zvážte, ako sa bude rastlina na plot prichy-

Podporia biodiverzitu daného miesta, zabezpečia prirodzený tieň v horúcich letných dňoch. Dreviny dokážu zamedziť výhľad

Viackmene zapadnú do modernej aj vidieckej záhrady. Vyniknú pri použití vhodného osvetlenia.

na väčšiu vzdialenosť, ale využijete ich aj v hustejšej zástavbe. Pri vyšších obytných budovách sa zdá každá záhrada pod nimi priveľmi viditeľná. Ak na správne miesta vysadíte stromy, zamedzíte aj výhľadom z výšky. Všetko

spochybná len na správnom výbere dreviny a jej umiestnení.

- **Štandardné:** Koruna je nasadená vo výške 2 až 2,2 m. Táto výška umožňuje pohodlný prechod pod stromom, tým sa zjednoduší aj samotná údržba zelene

(trávník, trvalkový záhon) pod nimi. Môžete ich aplikovať do malej aj väčšej záhrady. Na výber sú rôzne druhy ihličnatých, ale aj listnatých stromov: okrasná jablň 'Evereste' (*Malus*), hloh obyčajný 'Paul's Scarlet' (*Cra-*

Drevené treláže, lamelové steny alebo dizajnové zástavy budú pôsobiť veľmi prirodzene. Drevo veľmi pekne vynikne v kombinácii s popínavými rastlinami. Ak budú popínavky potrebovať oporu, použite jednoduchý lankový systém.

taegus laevigata), jarabina vtáčia 'Edulis' (*Sorbus aucuparia*), breza himalájska (*Betula utilis* var. *jacquemontii*), dub močiarny (*Quercus pallustris*), gledíčia trojtŕňová 'Sunburts' (*Gleditsia triacanthos*), borovica čierna 'Austriaca' (*Pinus nigra*).

- **Viackmenné:** Menšie stromy alebo väčšie kry, ktoré majú viac ako jeden kmeň. Do záhrady vnesú rozvolnenejší a divokejší ráz. Vyniknú jednotlivo alebo v kombinácii s nižšou trvalkovou výsadbou a okrasnými trávami. Môžete si vybrať z veľkého množstva vždyzelených, kvitnúcich, ale aj úžitkových drevín: muchovník Lamarckov (*A. lamarckii*), drieň japonský 'Milky Way' (*Cornus cousa*), červienka Fraserova 'Red Robin' (*P. x fraseri*), jarabina vtáčia (*S. aucuparia*).

Stálice medzi popínavými rastlinami

- **Brečtan popínavý 'Safittifolia'** (*Hedera helix*): Vždyzelený druh rýchlo rastie a vyžaduje pravidelnú údržbu. Na betónové, kamenné a drevené steny sa prichytáva drobnými korenkami. Vysaďte ho 50 cm od seba, na polotienisté až tienisté miesto.
- **Pavinič trojlaločný 'Veitchii'** (*Parthenocissus tricuspidata*): Opadavý druh, ktorý sa na jeseň prefarbuje do žiarivých oranžovočervených odtieňov. Potrebuje opornú stenu (betón, kameň, drevo). Rastliny sadte 50 cm od seba na slnečné stanovište.
- **Hortenzia popínavá** (*Hydrangea petiolaris*): Potrebuje pripevniť na vopred pripravenú sieť (drevená treláž, kovová rohož). Dokáže dorásť do výšky 5 m a na šírku 3 m. Vyhovuje jej kyslejšia pôda a polotienisté až tienisté miesta.
- **Plamienok horský 'Mayleen'** (*Clematis montana*): Kvitnúci, opadavý a popínavý druh vytvára hustú sieť lián. Dokáže dorásť do výšky až 5 m. Potrebuje oporu na rast napríklad jednoduchý lankový systém. Oblubuje slnečné plochy.

